

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 313/2025-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Petra Molnára a Petra Straku (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej URBAN & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, Červeňova 15, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV (pôvodne Okresného súdu Bratislava III) v konaní vedenom pod sp. zn. B3-61Cpr/12/2020 (pôvodne sp. zn. 61Cpr/12/2020) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV (predtým Okresného súdu Bratislava III) v konaní sp. zn. B3-61Cpr/12/2020 (pôvodne sp. zn. 61Cpr/12/2020) **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. B3-61Cpr/12/2020 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **1 500 eur**, ktoré jej **j e** Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava IV **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **949,17 eur** a zaplatiť ich jej advokátovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľky

1. Ústavnému súdu bola 28. marca 2025 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky (doplnená podaním z 19. mája 2025), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 38 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) postupom mestského súdu označeným v záhlaví tohto nálezu. Sťažovateľka požaduje priznanie finančného zadosťučinenia a náhrady trov konania. Rovnako žiada, aby ústavný súd prikázal konať mestskému súdu bez zbytočných prietáhov.

2. Sťažovateľka podala 18. apríla 2020 žalobu o určenie trvania pracovného pomeru. Z chronológie úkonov vykonaných v predmetnej veci vyplýva, že až do 3. marca 2022 súd doručoval vyjadrenia, repliky a dupliky, pričom len za toto obdobie sa trikrát zmenil zákonný sudca.

3. Dňa 3. marca 2022 nariadil súd pojednávanie na 11. máj 2022, ktoré sa riadne uskutočnilo, rovnako ako sa uskutočnilo aj pojednávanie 10. augusta 2022 a 24. apríla 2023.

4. V marci 2024 došlo k opätovnej zmene zákonného sudcu – vec bola pridelená Mgr. Jakubovi Sládekovi, ktorý nariadil pojednávanie na 22. september 2025.

5. Sťažovateľka v podanej ústavnej sťažnosti namieta, že súdne konanie nie je právoplatne skončené ani po takmer 5 rokoch od podania žaloby. Posledné pojednávanie sa vo veci konalo 24. apríla 2023, čo je ústavne neakceptovateľné, a to tým skôr, že ide o pracovnoprávny spor, ktorý má v zmysle judikatúry ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) prioritu.

6. K aplikácii charty sťažovateľka poukazuje na skutočnosť, že v namietanom konaní sa aplikujú smernice únievého práva, ktoré sú transponované v prílohe Zákonníka práce, ako aj judikatúra Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“), najmä čo sa týka náhrady mzdy za dovolenku za obdobie neplatného skončenia pracovného pomeru zamestnávateľom voči zamestnancovi, a to najmä ide o aplikáciu rozhodnutia Súdneho dvora v spojených konaniach Varhoven kasatsionen sad na Republika Bulgaria (rozsudok C-762/18 a C-37/19 z 25. 6. 2020), a tiež aj o aplikáciu čl. 7 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času.

II.

Vyjadrenie mestského súdu

7. Podľa predsedníčky mestského súdu došlo k súdnym prietahom v období od 27. novembra 2020 do 2. januára 2022 a v období od 24. augusta 2023 do 21. mája 2025, keď súd nekonal vo veci plynule. Tieto prietahy boli podľa predsedníčky objektívne zapríčinené aj zmenou zákonných sudcov v danej veci.

III. Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

9. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou EŠLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľky.

10. Ústavný súd konštatuje, že konanie o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru výpoveďou s príslušenstvom, v ktorom sťažovateľka vystupuje na strane žalobcu, tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a nemožno ho považovať za právne zložité. Obsah vyžiadaného spisu a ani vyjadrenie predsedníčky mestského súdu právnu a ani skutkovú zložitosť prejednávanej veci nepreukazujú.

11. Z hľadiska povahy veci je potrebné zdôrazniť, že pracovnoprávne spory a mzdové nároky z nich vyplývajúce považuje za spory mimoriadne citlivej povahy (III. ÚS 35/07, III. ÚS 1/09), ktoré pripúšťajú chápanie zbytočných prietáhov v prísnejšom meradle, ako to je pri iných súdnych sporoch, ktoré nemajú súvis s existenčnou otázkou strany v spore. V týchto sporoch by súd mal postupovať čo najrýchlejšie a efektívne, a to predovšetkým z dôvodu závažných sociálnych dopadov týchto sporov na samotné strany sporu. Taktiež z judikatúry EŠLP (napr. Vocaturo proti Taliansku, rozsudok z 24. 5. 1991, sťažnosť č. 11891/85) vyplýva, že pracovnoprávne spory si zo svojej povahy vyžadujú urýchlené rozhodnutie, či už ide o prístup k slobodnému povolaniu, živobytie sťažovateľa, pokračovanie v zamestnaní, napadnutie skončenia pracovného pomeru, suspendovanie sťažovateľa, alebo jeho opätovné dosadenie do funkcie, alebo ak má žalovaná suma pre sťažovateľa zásadný význam (napríklad vo veciach týkajúcich sa invalidného dôchodku, náhrady škody na zdraví a podobne). Prietahy v takomto type konaní preto môžu v konečnom dôsledku ohroziť až dôveryhodnosť štátnej moci a špecificky súdnej moci v očiach strán sporu, ako aj všeobecné vnímanie fungovania demokratického a právneho štátu verejnosťou (m. m. I. ÚS 345/2014, IV. ÚS 161/2018).

12. Pokiaľ ide o správanie samotnej sťažovateľky, ústavný súd nevzhladol žiadne okolnosti, ktoré by mohli spôsobiť v namietanej veci prietahy.

13. Napokon preskúmal ústavný súd samotný postup súdu prvej inštancie. Ústavný súd poukazuje na obdobia nečinnosti mestského súdu, a to od 27. októbra 2020 (keď súd doručoval sťažovateľke dupliku žalovaného) až do 2. januára 2022 (keď dala nová zákonná sudkyňa ďalšie pokyny

na doručovanie) a tiež obdobie od 24. augusta 2023 (keď dala zákonná sudkyňa pokyn na doručovanie vyjadrenia žalovaného z 9. mája 2023) až do 21. mája 2025 (keď nový zákonný sudca vo veci nariadil pojednávanie na 22. september 2025). Tieto obdobia nečinnosti mestského súdu spôsobili, že vo veci, ktorá vyžaduje citlivý prístup a čo najrýchlejšie rozhodnutie, ešte stále nebolo meritórne rozhodnuté ani len na prvom stupni (po viac ako piatich rokoch od podania žaloby), čo nemožno považovať za efektívne naplnenie požiadavky odstránenia právnej neistoty sťažovateľky v pracovnoprávnom spore. Je zrejmé, že v konkrétnych okolnostiach prípadu sa na spôsobených prieťahoch nemalou mierou podieľala opakovaná zmena v osobe zákonného sudcu.

14. Ústavný súd s ohľadom na uvedené skutočnosti konštatuje, že postupom mestského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj jej práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok 1 tohto nálezu).

15. Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 47 charty ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka dostatočne odôvodnila aplikovateľnosť charty v posudzovanej veci, a to minimálne v otázke sťažovateľkou zdôrazňovanej náhrady mzdy za dovolenku za obdobie neplatného skončenia pracovnoprávneho vzťahu zo strany zamestnávateľa (rozhodnutia Súdneho dvora v spojených konaniach C-762/18 a C-37/19 z 25. júna 2020). Vo veci konajúci súd tak aj napriek tomu, že postupuje podľa vnútroštátneho práva, nachádza sa v priestore pôsobnosti práva Únie, keďže vnútroštátne právo by malo reflektovať požiadavky smerníc, ktoré boli transponované do Zákonníka práce. V dôsledku toho sa na danú situáciu vzťahuje aj charta v súlade s jej čl. 51 ods. 1, v ktorom je uvedené, že ustanovenia tejto charty sa použijú v členských štátoch pri aplikácii práva Únie.

16. Rovnako ako medzi obsahom základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny nie je nijaký rozdiel a tieto sú svojím obsahom totožné, niet zásadnejších rozdielov ani medzi obsahom práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 charty. V súlade s čl. 52 ods. 3 charty je v rozsahu, v akom charta obsahuje práva, ktoré zodpovedajú právam zaručeným v dohovore, zmysel a rozsah týchto práv rovnaký ako zmysel a rozsah práv ustanovených v uvedenom dohovore (IV. ÚS 117/2021, I. ÚS 222/2023).

17. Vzhľadom na už uvedené skutočnosti, zohľadňujúc obsahovú totožnosť práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 charty, ústavný súd vyslovil zároveň porušenie práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 47 charty (bod 1 výroku tohto nálezu).

18. V záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd prikázal mestskému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) konať v predmetnej veci bez zbytočných prieťahov, pretože ku dňu prerokovania ústavnej sťažnosti nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV. Primerané finančné zadost'učinenie

19. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

20. S'ťažovateľka v ústavnej s'ťažnosti žiada priznať primerané finančné zadost'učinenie 11 000 eur.

21. Ústavný súd pri určení sumy finančného zadost'učinenia vzal do úvahy celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania (viac ako 5 rokov), ktoré dosiaľ nebolo skončené ani na prvom stupni, pričom považoval za primerané priznanie finančného zadost'učinenia 1 500 eur (bod 3 výroku tohto nálezu) a vo zvyšnej časti návrhu s'ťažovateľky nevyhoviel (bod 5 výroku tohto nálezu).

V. Trovy konania

22. Ústavný súd priznal s'ťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 949,17 eur.

23. Pri výpočte trov právneho zastúpenia s'ťažovateľky vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [(ďalej len „vyhláška“); § 11 ods. 3, § 13a, § 16 ods. 3, § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2025 je 371 eur a hodnota režijného paušálu je 14,84 eur. S'ťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej s'ťažnosti), čo celkovo predstavuje 771,68 eur. Ústavný súd nepriznal s'ťažovateľke nárok na náhradu trov konania za úkon právnej služby – doplnenie ústavnej s'ťažnosti z 19. mája 2025, pretože toto podanie neobsahovalo žiadnu podstatnú ústavnoprávnu argumentáciu s výnimkou oznámenia o tom, že namietané konania trvajú dlhšie, ako tomu bolo v čase podania ústavnej s'ťažnosti.

24. Ústavný súd vypočítanú náhradu trov s'ťažovateľky zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty, pretože právny zástupca s'ťažovateľky je platiteľom tejto nepriamej dane.

25. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu s'ťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 4 výroku tohto nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. septembra 2025

Ľuboš Szigeti
predseda senátu